

УДК 659.1.013

Т. А. Гришина, І. В. Рибаківа

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ІНТЕРНЕТУ ЯК ЗАСОБУ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УКРАЇНІ

У статті розкрито сутність соціально-психологічних факторів впливу Інтернету на формування нової інформаційної культури особистості, зокрема вплив інформаційно-комунікаційних технологій на всі сфери життєдіяльності людини, в тому числі на її свідомість, інтереси, потреби, поведінку, культуру тощо.

Ключові слова: засоби масової комунікації, інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології, інтернет-комунікація, високоефективні технології, комунікативна мережа, інформаційний простір, Інтернет-залежність, інформаційна культура, вплив комп'ютера і віртуального світу, комп'ютеризація суспільного життя, розвиток особистості, психічне здоров'я.

Бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у кінці ХХ – початку ХХІ ст. формує в Україні інформаційне суспільство, передбачаючи пошук нових способів трансляції соціокультурного досвіду, вирішення перед науковцями та науковою громадськістю завдання адекватного пояснення сучасних процесів, їх можливої прогностики. Чинник глобалізації, інтенсивність впливу засобів масової комунікації змінили комунікативну поведінку аудиторії, що гранично актуалізує проблему розвитку суб'єктності в житті сучасного суспільства, адже можливість його поступального розвитку, за практикою останніх років, залежить не тільки від темпів впровадження в економіку тієї чи іншої країни ринкових відносин, високоефективних технологій, механізмів господарювання, а й від того, наскільки враховано при цьому корінні інтереси всіх соціальних груп, наскільки успішно й позитивно вирішено на цій основі соціальні суперечності. У зв'язку з цим, гранично актуальною постає проблема психологічного впливу Інтернет на формування і розвиток соціуму [3, с. 15].

Інтернет виступає каталізатором розвитку нового явища – Інтернет-ЗМІ. Їх поява й подальший успішний розвиток можливі завдяки формуванню нових інформаційно-комунікаційних технологій. Сьогодні Інтернет – середовище для ефективного здійснення масової комунікації, насамперед завдяки своїм унікальним можливостям подання інформації, переважно – мультимедійності, інтерактивності і гіпертекстуальності та їх психологічного впливу на особистість [19, с. 6–13].

Інформаційне суспільство розглядається як еволюційне продовження індустріального суспільства, в якому найбільш високими темпами зростають сектори, пов'язані зі створенням і споживанням інформації, а нові інформаційні та комунікаційні технології як наслідок технологічної конвергенції психологічно впливають на характер комунікацій. Доступ до інформації виступає вирішальним чинником організації

демократичного суспільства. Виробництво, обробка й передача інформації стають новою, потужною продуктивною силою і значно впливають на психологічні, соціальні, економічні та політичні процеси, що відбуваються не тільки в Україні, а й у світі загалом [1, с. 67]. Одночасно з перетвореннями в соціально-економічній і політичній сферах становлення інформаційного суспільства надає соціальний, психологічний та культурний вплив на особистість і соціум загалом. Цілком природно, що в період становлення інформаційного суспільства особливо актуальності набувають питання теорії і практики масової комунікації, психології і, особливо, її нових високотехнологічних форм.

Поява новітніх високотехнологічних форм масової комунікації, Internet зокрема (всесвітня комп'ютерна комунікативна мережа, до якої підключені мільйони користувачів з усього світу), вимагає відповідного опису й пояснення – як на прикладному, так і на теоретичному рівні. Психологічні дослідження впливу Інтернету на особистість цілком доречні, оскільки мають нові форми впливу на масову свідомість.

Ці узагальнення можуть і повинні стати вагомим і важливою складовою загальної психологічної теорії масової комунікації. З іншого боку, аналіз Інтернет на прикладному рівні дає змогу визначити оптимальні шляхи його практичного розвитку й функціонування на благо суспільства.

Досі питання про віднесення мережі до числа засобів масової комунікації в науковому співтоваристві залишається дискусійним. У будь-якому випадку така складна і затребувана комунікативна форма, як Інтернет, посядає своє місце в системі психологічних дисциплін, які досліджують комунікативний простір. Саме Інтернет сьогодні, з одного боку, найбільш динамічно розвивається, а з іншого – є найменш вивченою формою масової комунікації в психології [8].

Отже, звернення до теми пропонованого дослідження викликано:

– по-перше, конкретним історичним періодом становлення інформаційного суспільства;

- по-друге, недостатнім ступенем опису і пояснення феномена Інтернету як засобу масової комунікації та соціально-психологічного впливу на теоретичному і прикладному рівні;
- по-третє, значним впливом Інтернету на розвиток системи масових комунікацій, конкретних соціумів, суспільства загалом, а також необхідністю ефективного управління зазначеним впливом з боку держави, суспільства й людини;
- по-четверте, ненормованим перебуванням у Мережі, що призводить до комп'ютерної чи ігрової залежності молоді, коли визнається пріоритет віртуальної реальності над повсякденним соціальним життям;
- по-п'яте, безвідповідальність особистості в користуванні інформаційно-комунікативними засобами й позиції пасивного сприймача щодо запропонованого технологічного здобутку.

Проблема організації практичної діяльності засобів масового впливу завжди була актуальною для вітчизняної та зарубіжної науки. Досить широко висвітлена вона й у психологічній літературі. Однак найбільш вивченим у цій проблематиці є історичний досвід розвитку засобів масової комунікації та радіомовлення. До нього звертаються багато вчених: одні – в спеціальних працях з історії, інші – проводять історичні паралелі і вельми переконливо. Вивчення конкретних історичних періодів цілком виправдане: саме в періоди реформ, революційних, соціально-економічних і політичних перетворень зростає роль і вплив засобів масової комунікації в суспільстві.

Активізацію інтересу вітчизняних дослідників до вивчення теоретико-методологічних передумов формування інформаційного суспільства і можливостей культурних, соціально-економічних, психологічних і політичних перетворень за допомогою інформаційних технологій відносно до періоду кінця 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. Однак більшість робіт того періоду містять чимало різноманітних припущень, що цілком зрозуміло, оскільки мова йшла про ледве розпочаті процеси.

Концепція “постіндустріального” та “інформаційного” суспільства у вітчизняній науці отримала свій розвиток в працях К. Апеля, В. Аршинова [2], О. Холода [23], В. Бебика [5], Н. Лумана, В. Різуна [19] та ін.

Наукове осмислення отримують також питання формування нової інформаційної культури, інформаційної політики, інформаційної безпеки, інформаційного законодавства, пов'язані, в тому числі, і з використанням Інтернету (Р. Абдеєв, Д. Белл, Д. Гавр, Г. Почепцов).

Значний внесок у розробку питань використання можливостей нових інформаційних і комунікаційних технологій внесли такі дослідники, як: Є. Л. Вартанова [8], О. М. Холод [23], І. І. Засурский [9], В. Я. Матвієнко [17], О. В. Новоженіна [18], І. В. Ульянов.

З другої половини 90-х рр. ХХ ст. нові інформаційні та комунікаційні технології та Інтернет

зокрема активно впроваджують в усі сфери життєдіяльності українського суспільства. Їх можливості в процесі культурних, психологічних, соціально-економічних і політичних перетворень стають предметом інтересу психологів [13].

Проблемою інтернет-залежності займаються такі зарубіжні психологи, як І. Голдберг, Л. Кенройк, М. Орзак, Дж. Сулера, М. Чон, К. Янг та ін. Спектр досліджень проблеми комп'ютерної адикції в науково-педагогічних розвідках досить широкий. Цій проблемі присвячені дослідження педагогів та психологів О. Арестової, Л. Бабаніна, Н. Бочкарьової, І. Бурмистрова, А. Войскунського, С. Дрьомова, Ц. Короленко, Л. Леонової, Н. Малишевої, А. Уразаєва, українських дослідників Є. Боринштейна, І. Прибуткової, А. Черниша, В. Щербини та інших, які відзначають згубний вплив цього виду девіантності поведінки на особистість, її ідеали, потреби, погляди, ціннісні орієнтації, що часто доводять її до злочинних дій.

Дослідження проблеми комп'ютерної залежності є предметом вивчення науковців різних галузей знань. Так, медичний аспект ігрової адикції розглянуто у працях Ю. Азурманова, Л. Панченко та ін. Прояви психологічної залежності від комп'ютера досліджували А. Бєлих, А. Єгоров, С. Ігумнов, Л. Лещенко, Ю. Мешек, О. Решетникова та ін.

Т. Веретенко та М. Снітко звернули увагу на діяльність підлітків у інтернет-мережі й виділили причини, які спонукають їх до цього. Дослідники В. Биховець, Ю. Вінтюк, Н. Дикун, Н. Максимовська виявили причини виникнення комп'ютерної залежності у дітей і підлітків, окреслили деякі аспекти запобігання цьому явищу. Вивченню сучасних комп'ютерних ігор та їх впливу на підлітків та юнаків присвячені праці І. Болонова, І. Бурлакова, О. Войскунського, А. Гордєєвої, Г. Петрусь, С. Шапкіна та ін.

Характеризуючи ступінь наукової розробленості обраної теми дослідження, перспективи розвитку Інтернету як засобу масової комунікації та психологічного впливу на прикладному рівні, а саме становлення психологічної інтернет-культури є недостатньо вивченими, що підкреслює необхідність подальшого осмислення і розробки теми. При цьому варто відзначити, що багато із зазначених вище авторів визнають, що їх аналіз далекий до вичерпаності, оскільки Інтернет активно розвивається, а його аудиторія набуває нових соціальних ознак.

Об'єктом дослідження є сучасна інформаційна та психологічна Інтернет-культура українського суспільства.

Предмет дослідження – стан і тенденції зміни інформаційної та психологічної культури під впливом мережі Інтернет.

Метою статті є визначення ступеня і характеру впливу Інтернету на особистість як засобу масової комунікації; на формування нової інформаційної культури в Україні.

Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання:

- проаналізувати існуючі теоретико-методологічні підходи до вивчення масової комунікації та психологічний вплив на свідомість людини;
- розглянути феномен масової комунікації в історичному, психологічному й функціональному аспектах;
- здійснити теоретичний аналіз Інтернету як нової форми масової комунікації;
- визначити ступінь, характер та чинники впливу Інтернету на особистість.

Основою теорії інформаційного суспільства є концепція постіндустріального суспільства Д. Белла. У вигляді концепції інформаційного суспільства доктрина отримала широкий розвиток в період комп'ютерного буму 70–80-х рр. ХХ ст.

О. Тоффлер у книзі “Третя хвиля” заявив про те, що світ вступає в нову, третю стадію цивілізації, в долі якої вирішальну роль відіграватимуть інформаційні засоби зв'язку, основу якої становитимуть комп'ютерні системи, що з'єднують приватні будинки з усіма зацікавленими суб'єктами комунікацій [2].

Віртуальна сфера не має простору в тому розумінні, в якому ми вживаємо це слово, характеризуючи реальність. У глобальній віртуальній сфері є, як висловлювався Маршалл Маклюкен у своїй праці “Війна і мир в глобальному селі”, “все-тут-і-негайно без звичних просторів і часових обмежень” [5, с. 43].

На особливу роль у сучасному світовому інформаційному просторі висунулася комп'ютерна мережа Інтернет. Це спонукає говорити про Інтернет окремо, вбачаючи в ньому новий тип журналізму загалом. Тут доцільно навести думку авторів підручника “Соціальні технології”. “Саме з допомогою всесвітньої павутини, пишуть вони, – світ стає свідком народження нового виду засобів масової комунікації, який посідає в ХХІ ст. особливе місце серед таких традиційних ЗМІ, як телебачення, преса, радіо, і що з розвитком технологій відкриє для них нові небачені до цих пір можливості” [17, с. 347].

Загалом визначення інформаційного суспільства в Інтернеті можна подати так: інформаційне суспільство – суспільство, в якому більшість працівників зайнято виробництвом, зберіганням, переробкою, розповсюдженням і реалізацією інформації, особливо вищої його форми – знання. Найважливішими стратегічним ресурсами стають інформація і знання. Влада переходить до того, хто здатен правильно вгадувати тенденції розвитку і використовувати їх у своїх цілях [18, с. 77].

На сьогоднішній до числа основних засобів масової комунікації віднесено: пресу, радіо, телебачення, та головним є Інтернет.

Вже сьогодні мережа відіграє роль нового засобу масової комунікації поряд з пресою, радіо і телебаченням, виконуючи відповідні функції в суспільстві. Водночас під впливом Інтернету на наших очах формується нова інформа-

ційна культура, новий спосіб життя і мислення та психологічного, соціального впливу на масову свідомість.

Вплив масової комунікації як багатовимірною та багатостороннього процесу на культурний і духовний клімат нашої епохи величезний. Швидкі зміни в усіх сферах життєдіяльності людини призводять до численних трансформацій соціуму. Становлення інформаційного суспільства веде до модифікації світогляду, інформаційної та психологічної культури, ідентичності особистості ХХІ ст. [6, с. 9].

У період становлення інформаційного суспільства особливої актуальності набувають проблеми масової комунікації. Слід лише зауважити, що функція впливу на аудиторію належить не інформації, а комунікації як соціальному процесу, що реалізовує цю функцію за допомогою інформації. У цьому зв'язку видається коректнішим використання терміна “засоби масової комунікації” щодо преси, радіо, телебачення, а також Інтернету.

Феномен Інтернету – привабливий предмет для дослідження. Джерелами матеріалу для узагальнювальних висновків може слугувати інформація конкретних наук, що вивчають різні аспекти явища Інтернет. Найважливішими з них є комунікативний та психологічний.

Комунікативний аспект впливає на формування суспільства, збагачення культурних цінностей та формування всесвітньої інформаційної цивілізації, тобто постіндустріальної інформаційної культури.

Психологічний аспект особливо виразно виявляється при вивченні субкультурного співтовариства, що складається переважно з молоді. Віртуальна реальність при глибокому зануренні в неї впливає на всі органи чуття людини, а також на його уяву і мислення. Особливу заклопотаність психологів і педагогів викликає проблема “Інтернет і діти” [12, с. 122].

З розвитком суспільства та активним технічним прогресом комп'ютер починає використовуватися з дошкільного віку, коли дитина тільки вчиться розмовляти. Він є як помічником, порадиником, так і засобом для розваги, демонстратором фільмів, малюнків, і шкідливим ворогом, який захоплює уяву дитини, спрямовує її до отримання задоволення у віртуальному світі. З розвитком особистості, особливо у підлітковому та юнацькому віці, захоплення комп'ютером, іграми, Інтернетом носить вже загрозову форму, оскільки не повністю сформована психіка підростаючого покоління підпадає під вплив комп'ютера й віртуального світу [4].

При цьому ненормоване перебування у Мережі призводить до комп'ютерної чи ігрової залежності молоді, коли визнається пріоритет віртуальної реальності над повсякденним соціальним життям. Більш за все пристрась до роботи з комп'ютером: комп'ютерні ігри, патологічне тяжіння до опосередкованих Інтернетом азартних ігор, спілкування в чатах, телеко-

нференціях, що приводить до заміни спілкування з сім'єю, друзями, і занурює індивіда у віртуальне середовище, яке починає сприйматися як реальність.

Різні види адиктивної поведінки молоді, особливості її прояву досліджували Ю. Бабаєва [3], Н. Бугайова [7], Г. Золотова [10], Ц. Короленко [15], Н. Максимовська [16], Л. Чернописька [22], Г. Хомич [24], О. О. Янович [25] та ін. На думку науковців, віртуальний світ позбавляє молодих людей найголовнішого – реального життя. Ця обставина викликає серйозні побоювання з огляду на те, що “характерною рисою юнацького віку є формування життєвих планів”.

Віртуальна реальність, на думку С. Федоренко, забезпечує зоровий, слуховий та кінестетичний аналізатори, а отже, являє собою конкуренцію для істинної реальності. Межа між такими реальностями розмита завдяки діям, спрямованим на комп'ютер та навколишні об'єкти, окрім того робота за комп'ютером пов'язана з додатковою емоційною напругою [21].

Дослідники відзначають двоякий характер впливів цих процесів на формування особистості: по-перше, позитивний (розвивають кругозір індивіда, його здатність долати труднощі оволодіння новими комп'ютерними технологіями, формують навички роботи з комп'ютером та ін.); по-друге, надмірне захоплення комп'ютерними іграми, Інтернетом відіграє і негативну роль – розвиває так звану комп'ютерну залежність особистості (поняття нове, оскільки відображає нове явище як в житті людини, так і в функціонуванні всього суспільства), соціальне явище, недостатньо досліджене, чим і пояснюється відсутність розширеного тлумачення цього поняття [20].

Своєчасне проведення заходів, спрямованих на профілактику комп'ютерної та інтернет-залежності, значно полегше вирішення цієї проблеми у дітей та сучасної молоді.

Отже, науково-технічні революції у світі вже декілька століть істотно впливають на всі сфери життєдіяльності людини, в тому числі й на її культуру, інтереси, потреби, поведінку тощо. Комп'ютеризація суспільного життя, яка активно розвивається з другої половини ХХ ст., також відноситься до таких явищ, котрі викликають увагу вчених усього світу. Пояснюється це тим, що ці процеси поряд з позитивними аспектами мають яскраво виражені негативні, особливо коли це стосується підростаючого покоління, молоді, у якої ще не сформовані уявлення про життєві цінності, про ту значущість, яку несе в собі технічний прогрес, у тому числі й таке його досягнення, як комп'ютер. Комп'ютеризація розглядається як один із соціальних феноменів сучасного суспільства, який супроводжується як позитивними, так і негативними характеристиками.

Сучасний світ характеризується стрімким прогресом у сфері поширення та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Динамічне використання нових засобів телекомуні-

кації, зокрема Інтернету як потужного глобального інформаційного ресурсу, приваблює широкі верстви населення незалежно від віку, освіти та соціального статусу. Водночас неконтрольоване використання інтернет-мережі перетворилося на загрозу гармонійному розвитку особистості, її психічному здоров'ю. Тому проблема інтернет-залежності все більше привертає увагу представників державної влади та вчених у різних країнах світу і спонукає до її глибшого дослідження та пошуку шляхів подолання [11, с. 4].

Таким чином, потрібно зробити такі **висновки**, що для особистості важливим є обізнаність, не лише з можливостями використання інформаційних засобів, які активно пропонує і розповсюджує реклама, а й запобігання щодо правил користування ними. У цьому випадку особистість має усвідомити власну відповідальність у користуванні інформаційно-комунікативними засобами й піклуватись про безпечність знаходження в Мережі, а не займати позицію пасивного сприймача щодо запропонованого технологічного здобутку. Важливо усвідомити, що відповідальність за вибір: чи ставати віртуально залежною або інформаційно перевантаженою – лежить насамперед на самій особистості.

Розмірковуючи над філософією Інтернету, Ігор Ульянов заявив, що “Мережа – найбільша іграшка, створена людством у ХХ ст.: парадокс ситуації – люди створили те, до чого їм ще потрібно дорости” [14]. Звідси висновок, який відбиває реалії сучасного віртуального світу: для частини користувачів участь у мережевій комунікації є не до кінця осмисленими діями, і тому Інтернет у розумінні скептиків – інформаційно-комунікаційне звалище, в якому корисної інформації набагато менше, ніж негативу й вульгаризму.

Інтернет переміг ту цивілізацію, яка його породила. Якщо взяти за відправну точку фантазії кіберпанка, ми повинні отримати дещо суперсучасне й нелюдське, царство замежних швидкостей, спрямоване в майбутнє, згусток віртуальних просторів, де людина у потоці часу назавжди забуває про свою людську природу і приземлюється до рівня комп'ютерних фантомів. Замість цього зустрічаємо щось близьке, рідне, давно знайоме – вавилонська бібліотека, безкінечний переплутаний архів, світ без часу і простору, зачароване Царство Тексту” [7].

Мережева комунікація якнайкраще вписується у модель інформаційного суспільства, оскільки в соціумі спостерігаються тенденції усвідомлення провідної ролі інформації в процесах еволюції й життя загалом, визнання інформації однією з головних категорій створення інформаційно-психологічного світу.

В Інтернеті побуває власна культура, створена завдяки процесу розподілення, де кожен учасник відіграє власну роль шляхом відбору та сортування інформації, що надходить зі всіх доступ-

них джерел, сприяючи безперервному творчому поширенню інформації та знань, на які жодна людина чи організація не має права ініціативи.

Інтернет сприяє самовираженню користувачів: персональні сторінки є прикладом оригінального явища, в якому спостерігається задоволення соціальної та культурної функцій, не передбачуваних розробниками мережі.

Список використаної літератури

1. Абисова М. А. Комунікативні стратегії в постсучасному світі: соціально-філософський аналіз : дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 / М. А. Абисова. – Київ, 2011. – 188 с.
2. Аршинов В. Методологія сетевого мышлення: феномен самоорганізації [Електронний ресурс] / В. Аршинов, Ю. Данилов, В. Тарасенко. – Режим доступу: <http://spkurdyumov.narod.ru/ArshDanTar.htm>.
3. Бабаєва Ю. Д. Інтернет: воздействие на личность / Ю. Д. Бабаєва, А. Е. Войскунский., О. В. Смыслова // Гуманитарные исследования в Интернете / под ред. А. Е. Войскунского. – Москва, 2000. – С. 11–39.
4. Бакулев Г. П. Массовая коммуникация: Западные теории и концепции : учеб. пособ. для студ. вузов / Г. П. Бакулев. – Москва : Аспект Пресс, 2005. – 176 с.
5. Бебик В. М. Глобальне інформаційне суспільство: поняття, структура, комунікації / В. М. Бебик // Інформація і право. – 2011. – № 1 (1). – С. 41–49.
6. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства / Д. Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – Київ, 1996. – С. 194–251.
7. Бугайова Н. М. Психологічні закономірності розвитку адикції в онтогенезі / Н. М. Бугайова // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПНУ. – 2010. – Т. XII. – Ч. 4. – С. 48–56.
8. Вартанова Е. Л. Конвергенція в СМІ и ее последствия / Е. Л. Вартанова // Информационное общество. – 1999. – № 5.
9. Засурский Я. М. Журналистика і світ межі тисячоліть / Я. М. Засурский // Від книжки до Інтернету. Журналистика і література межі нового тисячоліття – Москва : Вид-во МДУ, 2000.
10. Золотова Г. Д. Соціально-педагогічні проблеми адитивної поведінки дітей у сфері інформаційно-комукаційних технологій / Г. Д. Золотова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2012. – № 4 (22). – С. 363–367.
11. Ісакова Т. О. Інтернет-залежність як новий феномен сучасного світу: сутність і проблеми / Т. О. Ісакова ; за заг. ред. Д. В. Дубова. – Київ : НІСД, 2011. – 47 с.
12. Квіт С. М. Масові комунікації : підручник / С. М. Квіт. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. – 156 с.
13. Килимова Л. В. Влияние информационных технологий на саморазвитие личности : автореф. дис. ... канд. соц. наук : 22.00.06 / Л. В. Килимова ; Курский гос. ун-т. – Курск, 2003.
14. Корнев С. Сетевая литература: Интернет как место обитания литературы информации [Электронный ресурс] / С. Корнев. – Режим доступа: <http://www.netslova.ru/kornev/kornev.htm>.
15. Короленко Ц. П. Аддиктивное поведение в среде подростков / Ц. П. Короленко // Обозрение психиатрии и медицинской психологии. – Москва : Медицинская академия, 2002. – С. 68–74.
16. Максимовська Н. О. Соціально-педагогічна профілактика комп'ютерної залежності серед підлітків / Н. О. Максимовська, Н. В. Дикун // Соціальна робота в Україні: теорія і практика : наук.-метод. журнал / за ред. С. В. Толстоухова. – Київ, 2009. – № 2. – С. 56–65.
17. Матвієнко В. Я. Соціальні технології / В. Я. Матвієнко. – Київ : Українські пропілеї, 2001. – 446 с.
18. Новоженіна О. В. Інтернет как новая реальность и феномен современной цивилизации / О. В. Новоженіна // Влияние Интернета на сознание и структуру знания. – Москва : ИФ РАН, 2004. – С. 195–215.
19. Різун В. В. Проблеми і перспективи розвитку журналістської освіти в Україні початку ХХІ століття / В. В. Різун // Наукові записки Інституту журналістики. – Київ, 2004. – Т. 16. – С. 6–13.
20. Соловійова І. І. Чинники формування комп'ютерної адикції / І. І. Соловійова // Тези доповідей 58-ої науково-технічної конференції професорського-викладацького складу 2005–2006 роки Одеського національного морського університету. – 2005–2006. – С. 83–84.
21. Федоренко С. В. Емоційно-мотиваційні чинники виникнення комп'ютерної залежності у студентської молоді / С. В. Федоренко // Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 7. – Т. 8. Психологічна теорія і технологія навчання. – С. 235–248.
22. Чернописька Л. Хто обирає мову для українських Інтернет-ЗМІ? [Електронний ресурс] / Л. Чернописька. – Режим доступу: http://www.uaadmin.com/news/webmasters_112/hto-obirae-movu-dlya-ukrayinskih-nternet-zm_944.html.
23. Холод О. М. Комунікаційні технології : підручник / О. М. Холод. – Київ : КиМУ, 2012. – 263 с.
24. Хомич Г. Дослідження проблеми Інтернет-залежності в підлітків / Г. Хомич, Ю. Потапенко // Гуманітарний Вісник. – 2012. – № 24. – С. 444–448.
25. Янович О. О. Діагностика схильності до інтернет-залежності у осіб юнацького віку / О. О. Янович // Практична психологія і соціальна робота. – 2010. – № 3. – С. 21–29.

Стаття надійшла до редакції 22.05.2014.

Гришина Т. А., Рыбакова И. В. Социально-психологическое влияние Интернета как средства массовой коммуникации на формирование новой информационной культуры личности в Украине

В статье раскрывается сущность социально-психологических факторов воздействия Интернета на формирование новой информационной культуры личности, в частности влияние информационно-коммуникационных технологий на все сферы жизнедеятельности человека, в том числе на ее сознание, интересы, потребности, поведение, культуру и тому подобное.

Ключевые слова: средства массовой коммуникации, информационное общество, информационно-коммуникационные технологии, интернет-коммуникация, высокоэффективные технологии, коммуникативная сеть, информационное пространство, интернет-зависимость, информационная культура, влияние компьютера и виртуального мира, компьютеризация общественной жизни, развитие личности, психическое здоровье.

Grishina T., Rybakova I. Social and Psychological Impact of the Internet as a Means of Mass Communication, the Formation of a New Personal Information Culture in Ukraine

The scientific article reveals the essence of psychosocial factors influence the formation of a new Internet personal information culture, in particular the impact of information and communication technologies in all areas of human life, including her consciousness, interests, needs, behavior, culture and more.

Factor globalization, the intensity of the impact of the media changed the communicative behavior of the audience that the maximum dwells upon the development of subjectivity in modern society. Indeed, the possibility of sustainable development, in practice in recent years, depends not only on the rate of introduction to the economy of a country market economy, highly efficient technologies, mechanisms of management, but also how captured with the fundamental interests of all social groups, how well and positively resolved on this basis contradictions. In this regard, extremely urgent problem seems to us the psychological impact of Internet on the formation and development of society.

The emergence of new high-tech forms of mass communication, Internet, including (a worldwide computer communication networks, which are connected by millions of users around the world), requires an appropriate description and explanation – both at the application and at the theoretical level. Psychological studies the impact of the Internet on personality quite appropriate, because with new forms of influence on mass consciousness.

With the development of society and active computer technical progress began to be used with preschool age when a child just learning to talk. It is both an assistant, adviser and means for entertainment, movies demonstrator, drawings, but also harmful enemy that captures the imagination of the child and directs it to the satisfaction of the virtual world. With the development of the individual, especially in adolescence and early adulthood, the seizure of computer games, the Internet is already threatening form because they do not fully formed psyche of the younger generation under the influence of the computer and the virtual

Uncontrolled use of Internet technology has become a threat to the harmonious development of the individual, his mental health. Therefore the problem of Internet addiction is increasingly attracting the attention of government agencies and scientists around the world and encourages its deeper study and find ways to overcome.

So to make the following conclusions for the individual, it is important not only awareness of the possibilities of using information tools that actively distributes and offers advertising, but also a warning about the rules of use. In this case, the person should realize their responsibility in the use of information and communication facilities and care for the safety of the web Internet.

Key words: mass media, information society, ICT, Internet communication, enabling technologies, communication networks, information space, Internet addiction, information culture, the impact of the computer and the virtual world, computerization of public life, development personality, mental health.